

Іваницька О.В.

к.е.н, ст. викладач НТУУ «КПІ»

Косовська М.Ю.

студент ФММ, НТУУ «КПІ»

КРИЗОВІ ЯВИЩА В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Українська промисловість в 2009 році продемонструвала один із найглибших показників падіння в світі, що свідчить про низьку ефективність урядової антикризової політики. Розглянемо основні чинники, що сприяли розвитку кризових тенденцій у вітчизняній промисловості та проаналізуємо динаміку та стан розвитку основних галузей промисловості України в першій половині 2009 року.

Ukrainian industrial in 2009 demonstrated one of the deepest declines in the world, reflecting the low efficiency of government anti-crisis policy. Consider the main factors that contributed to the development of crisis tendencies in the domestic industry and analyze the dynamics and state of development of basic industries in Ukraine in the first half of 2009.

Ключові слова: кризові явища, промислове виробництво, падіння економіки, інновації, інвестиції.

Вступ. Початок 2009 р. показав, якої глибини сягають кризові явища в Україні. Спад промисловості, девальвація гривні, масштабні звільнення, припинення кредитування – далеко не повний перелік їх симптомів. Насамперед, основними причинами такої руйнівної сили кризових явищ є відкритість економіки України та залежність від зовнішнього кредитування. Згідно даних Державного комітету статистики, в I кварталі 2009 р. ВВП країни скоротився на 20,3 %, що є одним із найгірших показників економічної динаміки в цей період у світі. В складному стані опинилася вітчизняна промисловість, яка забезпечує економічне зростання країни, впливає на рівень інвестицій, зайнятості населення та формує значну частку доходів бюджетів усіх рівнів.

Постановка задачі. Не дивлячись на те, що головною причиною економічного спаду уряд називає світову фінансову кризу, інші держави СНД, які виступали отримувачами коштів (реципієнтами) на світових фінансових ринках, зазнали значно менших втрат, ніж розвинуті країни (передусім країни ЄС та Північної Америки) (рис.1). Деяким з них навіть вдалося зберегти позитивну динаміку економічного зростання (в Узбекистані зафіксовано зростання ВВП на 7,9 %, Молдові – на 7,2 %, Азербайджані – на 4,1 %, Таджикистані – на 3,5 %, Грузії – на 2,6 %, Білорусії – на 1,1 %).

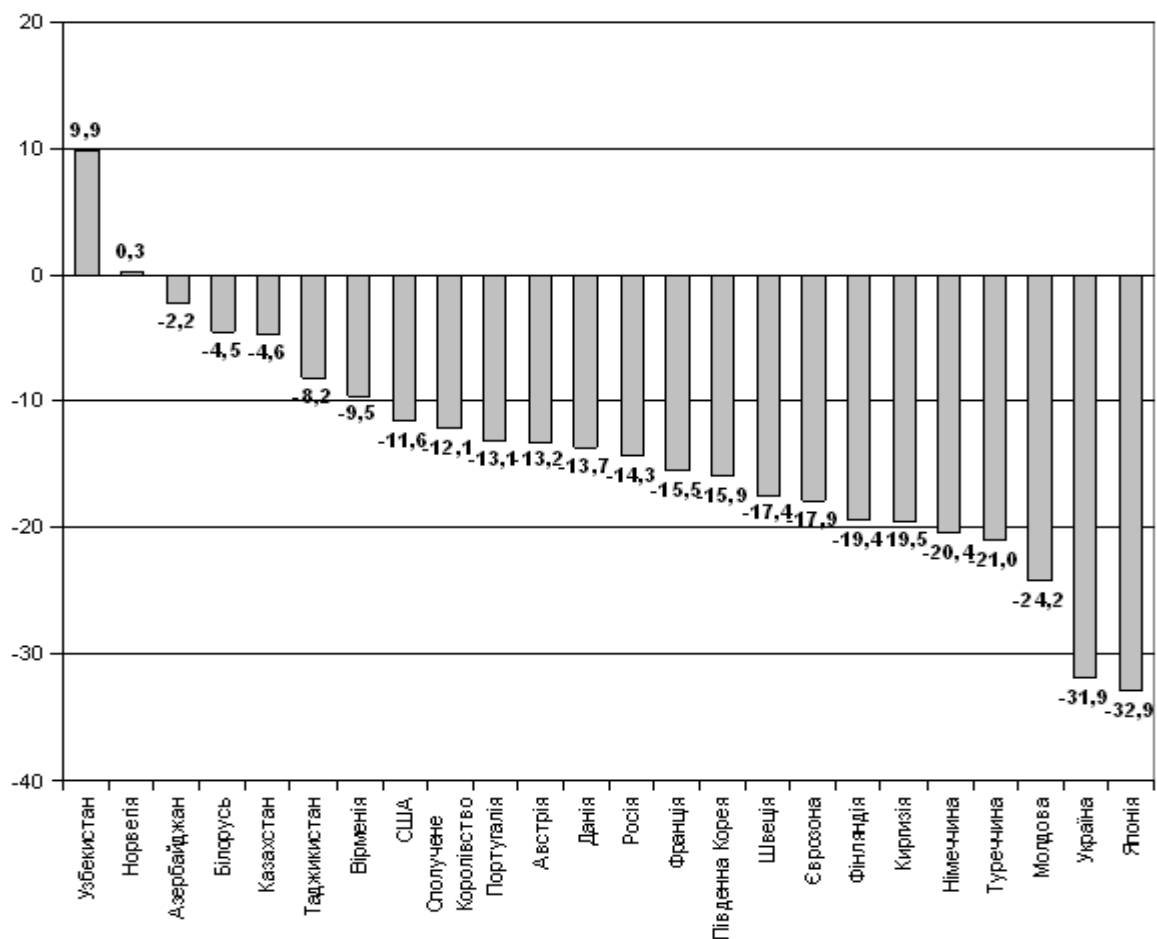

Рис. 1. Динаміка росту ВВП у країнах світу в I кварталі 2009 року

З графіку видно, що за темпами падіння ВВП, Україну випереджає лише Японія. Насамперед, причиною такого стрімкого економічного спаду є відсутність заходів модернізації та структурних змін галузей. Економіка країни опиралася лише на цінову кон'юктуру. Важлива причина занепаду – це також відсутність інноваційної стратегії розвитку підприємств, яка б забезпечувала диверсифікацію продукції, підвищення її конкурентоспроможності. Банківська ланка потрапила у повну залежність від зовнішнього кредитування, тому в цьому випадку необхідно підвищити рівень співпраці з урядовими структурами.

На думку головного консультанту відділу комплексних проблем державотворення Інституту законодавства Верховної Ради України Володимира Черняка, кризові явища в національній економіці мають в більшій мірі внутрішнє походження, а світова фінансова криза стала лише “спусковим механізмом”, який активізував ці проблеми, обумовивши вразливість України. В основі внутрішніх проблем - інвестиційна криза, високий рівень заборгованості приватного сектору, висока долларизація економіки, надмірний дефіцит торговельного балансу, неефективна антиінфляційна політика, несприятливий інвестиційний клімат, відсутність політики розвитку внутрішнього ринку, відсутність механізмів спрямування експортних прибутків

на оновлення виробництва, низька продуктивність праці.

Дійсно, всі ці чинники дестабілюють курс національної валюти, що призводить до девальвації. Тому, щоб забезпечити економічне зростання, необхідно відновити нормальний кругообіг грошей, модернізувати систему виробництва та забезпечити розвиток інноваційних стратегій підприємств, реструктурувати зовнішню заборгованість, відновити кредитування економіки.

В січні-травні 2009 р., в порівнянні з відповідним періодом попереднього року, обсяги промислового виробництва в Україні зменшилися на 31,9 % (рис. 2). При цьому падіння було зафіксоване в усіх галузях вітчизняної економіки. Ситуацію загострює той факт, що динаміка вітчизняної промисловості не продемонструвала суттєвого зростання навесні, коли сезонні фактори створюють передумови для зростання принаймні помісячної динаміки.

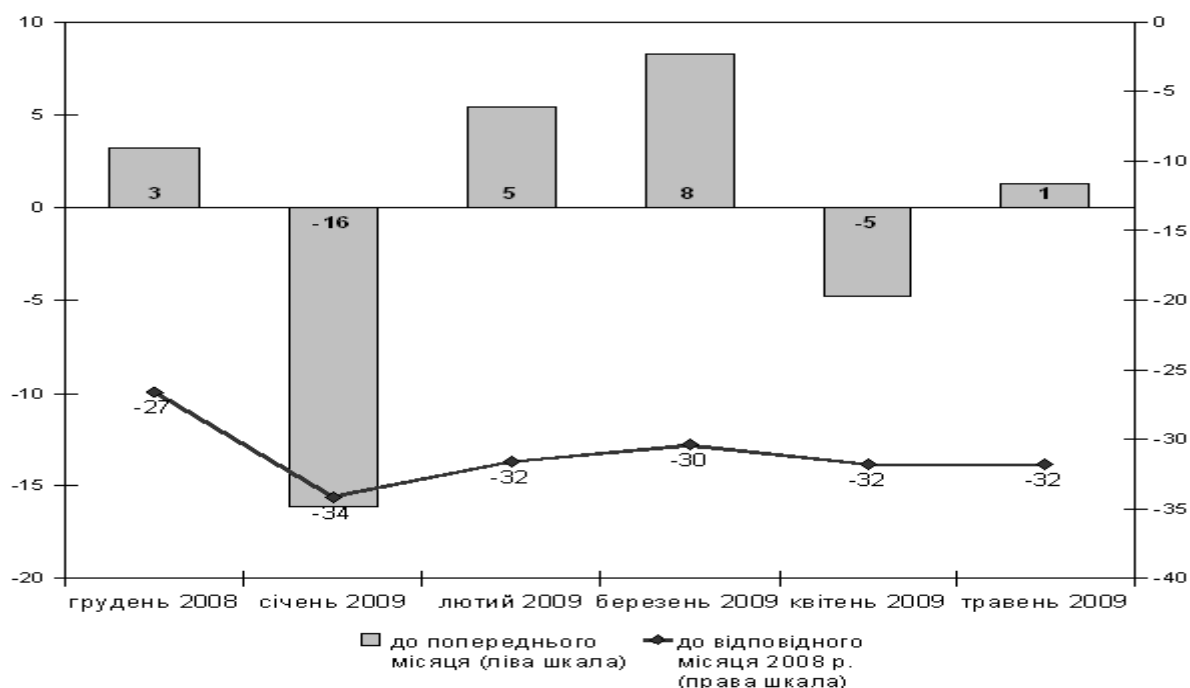

Рис. 2. Динаміка росту промисловості України

Як правило, квітень є періодом сезонного прискорення зростання промислового виробництва, чому сприяють активізація будівництва, сировинних ринків, ринків продукції машинобудування тощо. Натомість у поточному році, в порівнянні з попереднім місяцем, у квітні більшість ключових галузей вітчизняної промисловості продемонстрували спад. Травень дещо поліпшив динаміку промисловості, що важливо, зважаючи на значну кількість вихідних днів у цьому місяці. Проте падіння порівняно з квітнем зберігалося в машинобудуванні (3,1 %), легкій промисловості (3,2 %), хімічній та нафтохімічній промисловості (6,5 %), деяких інших галузях.

Результати досліджень. Виходячи з вищенаведених факторів, для того, щоб зменшити обсяг падіння економіки, уряду необхідно вжити ряд антикризових заходів, серед яких започаткування нових житло будівельних та інфраструктурних проектів, що фінансуються з державного бюджету, перегляд проекту бюджету, збільшивши при цьому кількість капітальних видатків,

створення Стабілізаційного фонду, збільшення інвестицій (підписання меморандумів з інвесторами, представниками великого бізнесу про зниження цін на товари та послуги), реалізація проектів Євро-2012, запровадження податкових канікул для малого бізнесу, модернізація галузей, а також розширення внутрішніх ринків.

Висновки. На нашу думку, для того, щоб національна економіка поступово виходила із кризового стану та застою, уряду необхідно проводити антикризову політику, яка допоможе розвиватися малому бізнесу (відсутність оподаткування, зменшення відсотків кредитування, усунення бюрократизму у владних структурах), розморозити все будівництво житла, взявши частину фінансування на себе та залучивши іноземних та вітчизняних інвесторів. Звісно, це лише частина проблем, з якими стикається зараз держава, проте, навіть їх вирішення дозволить поступово підняти національну економіку, набути стабільності, що є визначальним фактором для припливу інвестицій із-за кордону, та збільшити частку малого бізнесу, що є позитивним явищем для росту країни в цілому.

Перелік посилань

1. Юридичні новини online <http://news.yurist-online.com/news/kmu/1070/>
  2. Сайт національного інституту стратегічних досліджень <http://www.niss.gov.ua/Table/25022009/index.htm>
  3. Сайт Держкомстату www.ukrstat.gov.ua
  4. Сайт Мінекономіки http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=32843
-

Кириченко С.О.

ст.викладач ФММ, НТУУ «КПІ»

Гербеда М.В.

студент ФММ, НТУУ «КПІ»

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АПК

В статті досліджено сутність поняття “рентабельності” та шляхи збільшення її рівня за допомогою аналізу системи показників із урахуванням зарубіжного досвіду.

The article explored the essence of the concept of "profitability" and ways to increase its level by analyzing system performance, taking into account international experience.

Ключові слова: рівень рентабельності, фінансовий коефіцієнт рентабельності, інфляційна рентабельність, резерв збільшення рентабельності.